



Araştırma Makalesi

Geliş/Received : 14.01.2020

Kabul/Accepted : 05.02.2020

Research Paper

Evlilik Doyumu İle Depresyon, Mutluluk ve Psikolojik

İyi Oluş Arası İlişkide Evlilik Süresinin Aracı Rolü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı çiftlerin depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin evlilik doyumunu yordamasında, evlilik süresinin aracı rolünün incelenmesidir. Bu doğrultuda, Oxford Mutluluk Ölçeği, CES Depresyon Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Evlilik Doyum Ölçeği 19-67 yaşları arasında (ort.=37,20, s=±9,134) 202 kadın ve 202 erkek olmak üzere toplamda 404 kişiye uygulanmıştır. Çiftlerin evlilik doyumlarının yordanmasında, kullanılan ölçek ve alt boyutları ile evlenmeden önce görüşme süresi ve evlilik süresinin etkilerini belirlemek için yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, Oxford Mutluluk Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği genel toplam puanları ve evlenmeden önce görüşme süresinin çiftlerin Evlilik Doyum Ölçeği genel toplam puanlarını yordadığı gözlenmiştir. Depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş ile evlilik doyumu arası ilişkilerde evlenmeden önce görüşme süresinin aracı rol üstlendiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, mutluluk, psikolojik iyi oluş ve evlenmeden önce görüşme süresinin evlilik doyumunun önemli bileşenlerinden birkaçı oldukları yönündeki görüşü destekler niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Doyumu, Depresyon, Mutluluk, Psikolojik İyi Oluş, Evlilik Süresi

The Mediator Role of Marriage Duration in Relationship Between Marriage

Satisfaction and Depression, Happiness and Psychological Well-Being

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the role of levels of depression, happiness and psychological well-being as an mediator role marriage duration in predicting marital satisfaction. Therefore, in this study, Oxford Happiness Questionnaire, CES-Depression Scale, Psychological Well-Being Scale and Marital Satisfaction Scale were applied to 202 women and 202 men, between the ages of 19 and 67 (mean=37,20, s=±9,134). Multiple Regression Analysis was used between the total score of the scales and duration before marriage and marital duration and the total score of marital satisfaction. The principal findings of these analyses are that the total score of Oxford Happiness Scale, and the total score of Psychological Well-Being and duration before marriage predicted the total score of the Marital Satisfaction Scale. The results of this study support the view that happiness, psychological well-being and duration before marriage them are some of the most important component of marital satisfaction.

Keywords: Marital Satisfaction, Depression, Happiness, Psychological Well-Being, Marriage Duration

GİRİŞ

İnsan yaşamını psikolojik, sosyal ve ekonomik gibi bir çok açıdan etkileyen evliliğin, bireylerin yaşamlarını sürdürmelerini sağlayan önemli bir sosyal kurum olduğu düşünülmekte, ayrıca çiftlerin ilişkilerinde mutlu olmaları ve bu ilişkiden doyum sağlamaları beklenmektedir (Buluş ve Bağcı, 2016; Hünler, Gençöz, 2003; Zhang ve Hayward, 2006). Kişilerin yaşam düzenlerine ve bunun sonucu olarak da bireyin toplumsal kurallara uymasına etki eden bir kurum olarak ifade edilen evlilik, aynı zamanda bireylerin birbirlerinin psikolojik ihtiyaçlarını karşıladıkları bir büyüme deneyimi olarak da görülmektedir (Framo, 1996). Bu sebeple evliliğin, kişinin hayatına kattığı önemli değişkenlerden biri de evlilik doyumunu olarak görülmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013).

Evlilik doyumunu, çiftlerin evlilik sürecinde mutlu olmaları olarak ifade edildiği gibi bireylerin gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik değerlendirmesi olarak da ele alınmaktadır (Heyman, Sayers, Bellack, 1994; Tezer, 1996). Evlilik doyumunu, kişinin sahip olduğu evlilik ilişkisinin, kültürel ve sosyal alanların getirdiği beklenti ve görevleri ne derece yerine getirebildiği ile de yakından ilgilidir. Çiftler, evlilik öncesi yaşamlarını göz önüne alarak evlilik memnuniyetleri hakkında fikir yürütmektedirler. Bu durum dikkate alındığında evlilik doyumunun sosyokültürel bağlamdan etkilenen bir olgu olduğu anlaşılmaktadır (Rebello, Silva Jr. ve Brito, 2014).

Evlilik ilişkisinde yaşanabilecek olan olumsuzlukların nedenlerinin neler olduğunun anlaşılması evlilik doyumunun artırılmasında önemli görülmektedir (Çelik ve İnanç, 2009). Bu nedenle evlilik doyumunun cinsiyet (Haylı, Durmuş ve Kış, 2017; Zainah, Nasir, Hashim ve Yusof, 2012), eğitim durumu ve gelir düzeyi (Çağ ve Yıldırım, 2013; Trudel, 2002; Yıldız ve Çevik, 2016), çiftlerin çalışma durumları (Azeez, 2013; Stevens, Kiger ve Riley, 2001), evlilik biçimleri (Haylı, Durmuş ve Kış, 2017; Yıldız ve Çevik, 2016), çocuk sahibi olma durumu (Twenge, Campbell ve Foster, 2003), eşlerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri (DeLongis, Capreol, Holtzman, O'Brien ve Campbell, 2004), cinsel yaşam (Çağ ve Yıldırım, 2013; Shakeriana, Nazari, Masoomi, Ebrahimi ve Danai, 2014) ve kişilik özellikleri (Abe ve Oshio, 2018) gibi birçok değişkenlerle ilişkili olarak ele alındığı görülmektedir. Evlilik doyumunu etkilediği düşünülen diğer değişkenler arasında depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş yer almaktadır (Akdağ ve Çankaya, 2015; Çelik, 2013; Yıldız ve Baytemir, 2016; Davila, Karney, Hall ve Bradbury, 2003). Bireylerin uyaranlara karşı duyarlılıklarının azalmasına ve önemli derecede işlev yitimine sebep olan bir bozukluk olarak değerlendirilen depresyon ile evlilik doyumunu arasında olumsuz bir ilişki olduğu ifade edilmektedir. Bu şekilde depresif belirtilerin artmasıyla birlikte evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilediği ve evlilik memnuniyetinin azaldığı belirtilmektedir (Dimitrovsky, Shiff ve Zany, 2002; Özdel, Bostancı, Özdel ve Oğuzhanoglu, 2002; Pruchno, Genderson ve Cartwright, 2009).

Psikolojik iyi oluş, yaşamı bir amaç doğrultusunda devam ettirmek, başkalarıyla nitelikli ilişki kurmak veya gelişmeye çalışmak gibi varoluşsal zorluklar ile başarılı bir şekilde baş etmeyi içermektedir (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002). Bireylerin ihtiyaçlarını karşılaması açısından evlilik, psikolojik iyi oluş üzerinde olumlu etkisi olan değişkenlerden biri olmaktadır (Akdağ ve Çankaya, 2015). Bu doğrultuda evlilik ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiye yönelik yapılan çalışmalarda,

bu olguların birbirleriyle yakından ilgili olduğu ve evliliklerinden memnun olmayan çiftlerin daha düşük psikolojik iyi oluş puanına, evlilik doyumları yüksek olan kişilerin de daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyine sahip oldukları belirtilmektedir (Akdağ ve Çankaya, 2015; Kim ve McKenry, 2002; Ren, 1997).

Evlilik doyumunda etkili olduğu düşünülen diğer bir değişken ise evlilik süresidir ve depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş değişkenlerinin evlilik doyumuna etkisinde evlilik süresinin de rol aldığı düşünülmektedir. Evlilik süresinin, evlilik memnuniyetine etkisinin olduğunu belirten çalışmaların yanı sıra arada bir ilişki olmadığını belirten çalışmalar da görülmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013; Jones, Zabriskie ve Hill, 2006; Jose ve Alfons, 2007). Daha uzun süreyle evli olan kadınların daha yüksek depresyon düzeyine sahip olduğu, evlilikte geçen süreyle birlikte yaşanabilecek problemlerin ve olumsuz olayların, depresyon riskini artırabileceği belirtilmektedir (Manju, 2016). Evlilikte yaşanan mutluluğun, evlilik süresine göre değişimi ise evlilik öncesi veya evliliğin ilk yıllarında diğer bir ifade ile ebeveyn olmadan hemen önce yüksek olduğu, sonraki yıllarda mutlulukta bir düşüş yaşandığı ve ilerleyen yıllarda da tekrar bir artış olduğu şeklindedir. Ancak bu görüşün geçerliliğine yönelik daha fazla çalışma yapılması gerektiği de belirtilmektedir (van Laningham, Johnson ve Amato, 2001). Evlilik süresine göre kişilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin değişimi değerlendirildiğinde sekiz yıldan daha az süreyle evli olan çiftlerin, diğer çiftlere oranla daha yüksek düzeyde psikolojik iyi oluş düzeyine sahip oldukları anlaşılmaktadır. Boylamsal çalışmalarda ise daha uzun süre devam eden evliliklerin daha yüksek derecede psikolojik iyi oluş düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan bu sonucun nedeni olarak, psikolojik iyi oluş düzeyinin, evliliğin farklı dönemlerinde değişebileceği, uzun süreli evliliklerde psikolojik iyi oluş düzeyini negatif yönde etkileyebilecek süreçlerin de daha fazla yaşanabileceği belirtilmektedir. Yeni evliliklerde ise sürecin psikolojik iyi oluş düzeyi üzerindeki etkisini belirlemek daha zor olmaktadır (Proulx, Helms ve Buehler, 2007).

Aile sisteminin sorunsuz devam etmesi için evlilik ilişkisinin sağlıklı bir şekilde yaşanması önemli olmaktadır. Bu sebeple çiftlerin evlilik ilişkisindeki mutluluk düzeyleri ve evliliklerinden beklentilerinin karşılanması olarak ifade edilen evlilik doyumları, evliliği etkileyen değişkenlerden olmaktadır (Çağ ve Yıldırım, 2013; Eskin, 2012; Heyman, Sayers, Bellack, 1994; Tezer, 1996).

Çiftlerin evlilik ilişkisinden beklentilerini belirlemek evlilik doyumunun anlaşılması açısından önemli olmaktadır. Bu doğrultuda evlilik doyumunun ise birçok sosyo-demografik (Azeez, 2013; Çağ ve Yıldırım, 2013; DeLongis, Capreol, Holtzman, O'Brien ve Campbell, 2004; Haylı, Durmuş ve Kış, 2017; Stevens, Kiger ve Riley, 2001; Trudel, 2002; Twenge, Campbell ve Foster, 2003; Yıldız ve Çevik, 2016; Zainah, Nasir, Hashim ve Yusof, 2012) ve psikolojik (Akdağ ve Çankaya, 2015; Çelik, 2013; Yıldız ve Baytemir, 2016; Davila, Karney, Hall ve Bradbury, 2003; Dimitrovsky, Shiff ve Zanany, 2002; Özdel, Bostancı, Özdel ve Oğuzhanoglu, 2002; Pruchno, Genderson ve Cartwright, 2009) değişkenle ilişkili olarak ele alındığı görülmektedir. Ayrıca evlilik doyumunun, evlilik ilişkisi yani aile yapısını etkileyebileceği belirtilmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013; Eskin, 2012; Heyman, Sayers, Bellack, 1994; Tezer, 1996). Bu açıdan evlilik doyumunu ile depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş arası ilişkilerin araştırılması, evlilik doyum düzeyi üzerindeki farklılıkların tespit edilmesi açısından önemli olmaktadır. Evlilik süresi ve evlilik doyumunu ilişkisine ilişkin olarak ise farklı sonuçlar görülmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013; Jones, Zabriskie ve Hill, 2006; Jose ve Alfons, 2007). Bu

sunulanlar doğrultusunda bu çalışmada, evlilik doyumunun, depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluşla yordamasında evlilik süresinin, aracı rolünün incelenmesi amaçlanmış, belirtilen değişkenlerle ilişkisi bağlamında evlilik süresinin, evlilik doyumuna etkisinin incelenmesi düşünülmüştür.

YÖNTEM

Katılımcılar

Çalışmanın katılımcılarını, 202'si (%50,0) kadın ve 202'si (%50,0) erkek olmak üzere toplamda 404 evli birey oluşturmaktadır. Çalışmada kadın erkek sayısı eşit olarak alınmış, ancak evli çiftlerden sadece biri çalışmaya dahil edilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 20 ile 65 (ort.=38,30±8,649 yıl) yaş arasında değişmektedir. Üniversite mezunu olan katılımcılar örneklemin %66,1'ini (n=267), lise mezunu olan katılımcılar %23,5'ini (n=95) ve ilk ve ortaokul mezunu olan katılımcılar %10,4'ünü (n=42) oluşturmaktadır. Katılımcıların, %71,3'ü (n=288) bir işte çalışan ve %28,7'si (n=116) bir işte çalışmayan, gelir durumu %2,7'si (n=11) düşük olan, %55,4'ü (n=224) orta düzeyde olan ve %41,8'i (n=169) yüksek olan kişilerdir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında Epidemiyolojik Çalışmalar Merkezi Depresyon Ölçeği (CES-D), Oxford Mutluluk Ölçeği (OMÖ), Evli Kadınlar ve Erkekler için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİÖÖ), Evlilik Doyum Ölçeği ve demografik bilgi formu kullanılmıştır.

Epidemiyolojik Çalışmalar Merkezi Depresyon Ölçeği.

CES-Depresyon Ölçeği Radloff (1977) tarafından genel grupta depresyonu ölçmek için geliştirilen, Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Tatar ve Saltukoğlu (2010) tarafından yapılan bir ölçektir. Ölçek son bir haftanın değerlendirilmesi istenen 20 maddeden oluşmaktadır ve toplam puan aralığı 0 ile 60 arasındadır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği, depresyonun yüksekliğine işaret etmektedir. Maddeler, dört maddesi ters yönlü olacak şekilde 0=Hiçbir Zaman-Nadiren ile 3=Çokça-Çoğu Zaman arasında 4'lü Likert olarak puanlanmaktadır. Ölçeğin Türkçe formunun, güvenilirlik ve geçerlik bulgularının literatürle oldukça benzer olduğu ifade edilmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun iç tutarlık katsayısının farklı uygulamalarda 0,75 ile 0,90 arasında elde edildiği, iki hafta arayla yapılan test-tekrar test güvenilirlik katsayısının ise 0,69 olarak bulunduğu bildirilmiştir (Tatar ve Saltukoğlu, 2010).

Oxford Mutluluk Ölçeği.

Oxford Mutluluk Ölçeği, Hills ve Argyle (2002) tarafından mutluluğu ölçmek üzere geliştirilmiş, 29 maddelik bir ölçektir. Her bir madde, 1=Hiç Katılmıyorum, 6=Tamamen Katılıyorum olacak şekilde 6'lı Likert olarak puanlanmaktadır. Hills ve Argyle (2002), ölçeğin iç tutarlılık katsayısını 0,91 olarak rapor etmişlerdir. Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek üzere yapılan faktör analizi sonucu, özdeğeri birin üzerinde olan 8 faktörlü bir yapı elde edilmesine rağmen söz konusu faktörlerin yorumlanması ve adlandırılmasındaki problemler nedeniyle, ölçeğin tek faktörlü olarak kullanılmasının uygun olacağı sonucuna varılmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Doğan

ve Sapmaz (2012) tarafından yapılmış, Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,91 olarak bildirilmiştir.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Eggleston, Wong, Hardee, Irwanto, Poerwandari ve Severy (2001) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Ölçekte yer alan maddeler, 5=Kesinlikle Katılmıyorum, 1=Kesinlikle Katılıyorum olacak şekilde 5'li Likert olarak puanlanmaktadır. Ölçekte yer alan 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 33 numaralı maddeler ters yönlü maddeler olarak değerlendirilmektedir. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kişisel hayatta, genel olarak olumlu ya da olumsuz duyguların yanı sıra eş ve çocuklar ile ilişkiler, ev ve aile ilgili sorumlulukların sürdürülmesi ile bunlardan duyulan memnuniyeti ölçmeye odaklanmaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Özmete (2016) tarafından yapılmış ve bazı ölçek maddeleri anlam açısından hem kadınlara hem de erkeklere uygun olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Evli kadınlar ve erkekler için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nde ortaya çıkan üç faktör orijinal ölçekteki faktör isimleri de dikkate alınarak (1) Genel Duygular, (2) Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet ve (3) Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktörlerin Cronbach Alfa içtutarlılık güvenilirlik katsayıları sırasıyla, 0,86, 0,88 ve 0,86 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan düşük puan yüksek iyi oluşu ifade etmektedir (Özmete, 2016).

Evlilik Doyum Ölçeği.

Evlilik Doyum Ölçeği, beşi düz, sekizi ters yönlü toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 1=Bana Hiç Uygun Değil ile 5=Bana Tamamen Uygun arasında değişen beşli Likert tipi puanlanmaktadır. Ölçekte, Aile, Cinsellik ve Benlik alt boyutları bulunmaktadır. Ölçek bütünü için alınacak en yüksek puan 65, en düşük puan ise 13'tür. Yüksek puan evli kişilerin evlilik doyumlarının yüksekliğine işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı Aile alt ölçeği için 0,83, Cinsellik alt ölçeği için 0,81, Benlik altölçeği için 0,75, ölçeğin bütünü için ise 0,79 olarak hesaplanmıştır (Çelik ve İnanc, 2009).

Uygulama

Çalışma grubu olarak sadece evli bireyler alınmış, bu çalışmada incelenen değişkenler açısından aile ortamını benzer şekilde yansıtacağı ve ölçümlerin bağımsızlığı ilkesi gereği çiftlerden sadece biri çalışma grubuna dahil edilerek uygulama yapılmıştır. Kolay örnekleme yöntemiyle ulaşılabilen ailerden sadece kadın ya da erkek bireyden biri alınmış ve bütünde kadın, erkek sayısı eşit olarak belirlenmiştir. Katılımcılar "bilgilendirilmiş onam formunu" verilmiş gönüllü olarak katılmayı kabul eden bireylerle çalışma yürütülmüştür. sonrasında çalışmanın amacı konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Katılımcılardan kimlik bilgisi alınmamış yaklaşık bir kişilik uygulama 25 dakika ve tüm uygulama ise iki ay sürmüştür.

Verilerin Analizi

Çalışmada önce kullanılan ölçeklerin Cronbach Alfa içtutarlılık güvenilirlik katsayıları, ölçeklerin hem birbirleriyle hem de evlilik öncesi eşle görüşme süresi ve evlilik süresi ile olan korelasyonları, son

olarak da evlilik doyumunun, kullanılan diğer ölçeklerle yordanması için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Çalışmada kullanılan ölçeklerin alt boyut ve genel toplam puanlarına ilişkin iç tutarlılık güvenirlik katsayıları Evlilik Doyum Ölçeği için 0,86, Oxford Mutluluk Ölçeği için 0,91, CES-D-Tr için 0,74, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği alt boyutları için 0,64 ile 0,87 arasında belirlenmiştir (Tablo 1).

Evlilik Doyum Ölçeği ile Oxford Mutluluk Ölçeği arasında 0,44, CES-Depresyon Ölçeği arasında -0,36, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Genel Duygular Faktörü arasında -0,63, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet Faktörü arasında -0,64 ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme Faktörü arasında -0,37 korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Aynı şekilde Evlilik Doyum Ölçeği ile evlilik öncesi eşle görüşme süresi arasında 0,03 ve evlilik süresi arasında da -0,08 korelasyon katsayısı belirlenmiştir.

Tablo 1. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin İç Tutarlılık Güvenirlik ve Ölçekler Arası Korelasyon Analizi Sonuçları

(n=404)	k	α	1	2	3	4	5	6
1: Evlilik Doyum Ölçeği	13	0,85						
2: Oxford Mutluluk Ölçeği	29	0,91	0,44***					
3: CES-D-Tr	20	0,74	-0,36***	-0,48***				
4: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Genel Duygular Faktörü	18	0,87	-0,63***	-0,69***	0,51***			
5: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet Alt Faktörü	14	0,86	-0,64***	-0,64***	0,38***	0,71***		
6: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme Faktörü	4	0,64	-0,37***	-0,41***	0,24**	0,42***	0,44***	
7: Evlilik Öncesi Eşle Görüşme Süresi	-	-	0,03	-0,04	-0,07	0,05	0,02	0,03
8: Evlilik Süresi	-	-	-0,08	0,06	0,13*	-0,04	0,06	-0,05

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Çalışmanın temel amacına uygun olarak, bağımsız değişken olarak çalışmaya dahil edilen depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluşun, bağımlı değişken olan evlilik doyumunu yordama düzeylerini belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu işlem, evlenmeden önce görüşme süresi ve evlilik süresi dahil edilmeden ve dahil edilerek tekrarlanmış, bu şekilde de bu değişkenlerin aracı rolü incelenmiştir. Tüm sosyo-demografik gruplar için Evlilik Doyum Ölçeği genel toplam puanının yordanmasında evlilik süresi ve evlenmeden önce görüşme süresi analize dahil edilmeden ve dahil edildikten sonra elde edilen tüm regresyon analizi sonuçları belirlenmiş, ele alınan değişkenlerin Evlilik Doyum Ölçeği genel toplam puanını açıklama oranları Tablo 2'de özetlenerek verilmiştir.

Tablo 2. Sosyo-Demografik Gruplarda Evlilik Doyum Düzeyinin Yordanması için Regresyon Analizi Sonuçları

Sosyo-Demografik Gruplar	R ²	Evlilik Süresi ve Evlenmeden Önce Görüşme Süresi Dahil Edilmeden	R ²	Evlilik Süresi ve Evlenmeden Önce Görüşme Süresi Dahil Edildiğinde	ΔR ²
Tüm Grup	0,49	•Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,50	•Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
Cinsiyet					
Kadın	0,48	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •Oxford Mutluluk Ölçeği	0,49	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
Erkek	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,53	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,03
Yaş					
29 Yaş ve Altı	0,38	•PİOÖ Genel Duygular	0,40	•PİOÖ Genel Duygular	0,02
30-39 Yaş	0,56	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,56	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,00
40 Yaş ve Üzeri	0,52	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,56	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,04
Çalışma Durumu					
Çalışan	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,01
Çalışmayan	0,49	•Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,52	•Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,04
Gelir Durumu					
Düşük	-	-	-	-	-
Orta	0,46	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme •Oxford Mutluluk Ölçeği	0,48	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,01
Yüksek	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,52	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,02
Eğitim Durumu					
Ortaokul ve Altı	0,54	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,60	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,06
Lise	0,50	•PİOÖ Genel Duygular	0,53	•PİOÖ Genel Duygular	0,03

		•PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet		•PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	
Üniversite	0,51	•Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,53	•Evlenmeden Önce Görüşme Süresi •Oxford Mutluluk Ölçeği •PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme	0,01
Evlenme Şekli					
İsteyerek	0,49	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
İstemeyerek	-		-		-
Çocuk Sayısı					
0 Çocuk	0,32	•PİOÖ Genel Duygular	0,33	•PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
1 Çocuk	0,55	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,55	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,00
2 Çocuk	0,51	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,52	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
3 ve Üzeri Çocuk	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,60	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •Evlenmeden Önce Görüşme Süresi	0,10
Psikolojik Destek Alma Durumu					
Alanlar	0,46	•PİOÖ Genel Duygular	0,49	•PİOÖ Genel Duygular	0,03
Almayanlar	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •Oxford Mutluluk Ölçeği	0,52	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01
Evde Yaşayan Kişi Sayısı					
2 Kişi	-		-		-
3 Kişi	0,48	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet •Oxford Mutluluk Ölçeği	0,50	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,02
4 Kişi	0,57	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,59	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,02
5 ve Üzeri Kişi	0,57	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,58	•PİOÖ Genel Duygular •PİOÖ Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet	0,01

Evlenmeden önce görüşme süresi ve evlilik süresinin farklı sosyo-demografik gruplarda evlilik doyumunu açıklama oranını %1 ile %10 arasında oranda atırdığı, sadece çocuklu ve 30-39 yaş gruplarında hiç etki etmediği belirlenmiştir. Çalışma grubunun bütününde ise bu oran %1 olarak belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Evlilik, kişilerin yaşam döngüsünde önemli evrelerden biri olarak birçok değişken ile ilişkilendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı evlilik doyumuna etkisi bağlamında çiftlerin evlenmeden önce beraber geçirdikleri ve evlilik süresinin ne derece önemli olduğunu anlamaya çalışmaktır. Bu doğrultuda evlilik doyumu ile ilişkili olduğu düşünülen depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş değişkenleri çalışma kapsamında ele alınmış, bu değişkenler arası ilişkileri, evlilik süresi ve evlilik öncesi tanışma süresinin nasıl etkilediğinin incelenmesi planlanmıştır.

Öncelikle çalışmada, evlilik doyumu ile mutluluk, depresyon, psikolojik iyi oluş, evlenmeden önce görüşme süresi ve evlilik süresinin ilişkili olacağı düşünülmüş, mutluluk ve evlilik doyumu arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç, mutluluğun artması ile evlilik doyumunun artacağı yönündeki çalışmalarla tutarlılık göstermektedir (Hagedoorn, Van Yperen, Coyne, Van Jaarsveld, Ranchor, Van Sonderen ve Sanderman, 2006; Yıldız ve Baytemir, 2016). Mutluluğunun evliliğin ilk yıllarında düşüş yaşadığı ve bu durumun ilerleyen yıllarda devam ettiği, evli kalma süresinin artmasıyla mutluluğun artmadığı, ya sürekli düşüş yaşadığı ya da mutluluk düzeyinin azalarak bir süre sonra sabit kaldığı belirtilmiştir (van Laningham, Johnson ve Amato, 2001). Bu çalışmada gözlemlendiği şekliyle mutluluk ve depresyon arasında ise negatif yönlü bir ilişki vardır ve kişilerin depresif belirtilere sahip olma düzeyi düştükçe mutluluk düzeyleri artmaktadır (Bahrami, Rajaeepour, Rizi ve Nematollahi, 2011; Cheng ve Furnham, 2003). Bu çalışmada depresyon ve evlilik doyumu arasında zayıf ve negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Önceki çalışmalar da bu sonucu doğrular niteliktedir (Dimitrovsky, Shiff ve Zanany, 2002; Pruchno, Genderson ve Cartwright, 2009). Bu çalışmada ayrıca depresyon ve evlilik süresi arasında pozitif ve çok zayıf ($r=0,13$) bir ilişki olduğu görülmüştür. Evlilikte ortaya çıkabilecek sorunların geçen zamana bağlı olarak depresyon riskini arttırabileceği belirtilmektedir (Manju, 2016). Evlilikte geçen süreye bağlı olarak artan sorumlulukların ve farklı ihtiyaçların ortaya çıkması da bu sonucun nedeni olarak gösterilebilir.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin tüm faktörleri ile evlilik doyumu arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu ölçek için düşük puan yüksek iyi oluşu ifade ettiği düşünüldüğünde, evli kişilerin evlilik memnuniyetlerinin artmasıyla psikolojik iyi oluş düzeylerinin de arttığı anlaşılmaktadır. Önceki çalışma sonuçları da benzer doğrultudadır (Akdağ ve Çankaya, 2015; Kim ve McKenry, 2002; Ren, 1997).

Tüm grupta, evlilik doyumu düzeyinin yordanması için yapılan regresyon analizi sonucunda, ele alınan değişkenlerin evlilik doyumu düzeyinin %49'unu açıkladığı tespit edilmiştir. Bu değişkenlerden, Oxford Mutluluk Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği faktörlerinden Genel Duygular faktörü ve Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet faktörünün anlamlı bir şekilde

modelde yer aldığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlardan mutluluğun ve psikolojik iyi oluşun evlilik doyumunun önemli yordayıcıları olduğu anlaşılmaktadır. Evlilik ilişkisinde çiftlerin evliliklerinden beklentilerinin karşılanıyor olmasının mutluluk üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu, ilişkinin sağlıklı devam etmesinin kişileri mutlu edeceği ve bu durumun evlilik doyumunu arttıracakı belirtilmektedir (Carr, Freedman, Cornman ve Schwarz, 2014; Sepehrian-Azar, Mohammadi, Badalpoor ve Norozzadeh, 2016). Psikolojik iyi oluş, var olmanın getirdiği olumsuzluklar ve/veya zorluklarla başarılı bir şekilde baş etmek ve nitelikli ilişkiler kurmak gibi yetenekleri kapsamaktadır. Bu açıdan evlilik doyumu ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ifade edilmektedir (Akdağ ve Çankaya, 2015; Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002). Dolayısıyla Oxford Mutluluk Ölçeği genel toplam puanının ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği faktörlerinden Genel Duygular faktörü ve Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet faktörünün, diğer ölçeklere oranla evlilik doyumunu daha yüksek oranda açıklaması, değişkenler arası ilişkiler açısından beklenen yödedir. Ayrıca evlilikte yaşanan problemlerin depresyona yol açabileceği ve depresif belirtilerin evlilik doyumunu olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Davila, Karney, Hall ve Bradbury, 2003). Oysa yapılan regresyon analizleri sonucunda, depresyon ölçeği toplam puanı, evlilik doyumununun yordanmasında anlamlı olarak modelde yer almamaktadır. Analize, çiftlerin evlenmeden önce görüşme süreleri ve evlilik süreleri de dahil edildiğinde, evlilik doyumu düzeylerinin açıklanma oranının %50 olduğu görülmektedir. Tüm grup için yapılan karşılaştırmada iki oran arasında %1'lik farklılık görülmektedir. Bu farklılık sadece kadın grubu alındığında yine %1, sadece erkek grubu alındığında ise %3'dür. Önceki çalışmalarda evlilik süresi ve evlilik doyumu arasındaki ilişki için farklı sonuçlar sunulmaktadır. Bazı çalışmalarda evlilik süresi kısa olan çiftlerin evlilik doyumlarının daha az olduğu, bazı çalışmalarda daha kısa süreli evli olan çiftlerin daha yüksek düzeyde evlilik memnuniyetine sahip olduğu, bazı çalışmalarda ise evlilik süresi ile evlilik memnuniyeti arasında bir ilişki olmadığı ifade edilmektedir (Abe ve Oshio, 2018; Batık ve Kalkan, 2017; Çağ ve Yıldırım, 2013; Johnson, Zabriskie ve Hill, 2006). Bu çalışmada evlenmeden önce görüşme süresi ve evli kalma süresinin, evlilik doyumunu yordamada istatistiksel önem düzeyinde denekleme giren değişkenler olmadığı görülmektedir. Ancak evlilik doyumunun yordanmasında küçük düzeyde olsa da etkili oldukları anlaşılmaktadır. Bu ilişkilerin özellikle cinsiyet grupları gibi farklı gruplarda farklı düzeylerde etkili oldukları görülmektedir.

Evlilik süresi ve evlilik öncesi görüşme süresi çiftlerin çalışmanın yapıldığı kesitsel dönem öncesinde birlikte geçirdikleri, bir anlamda birbirlerini tanıma süresini yansıtmaktadır. Bu nedenle bu iki değişken birlikte alınmıştır. Bu şekilde düşünüldüğünde yukarıda farklı cinsiyet grupları için sunulduğu gibi diğer sosyo-demografik grupların her birinde bu iki değişkenin alınmadan ve alınarak evlilik doyumunun çoklu doğrusal regresyonla yordanması işlemlerinin yürütülmesi ile ortaya çıkan farklılıklar görülmektedir. Sonuçlar detaylı olarak incelendiğinde evlilik süresinin ve evlilik öncesi görüşme süresinin farklı sosyo-demografik grupları farklı düzeyde etkilediği anlaşılmaktadır. Evlilik doyumunu yordayan değişkenlerin neler olduğu (Tablo 2) dışarda tutulmak koşuluyla evlilik doyumu yordama işlemi evlilik süresinin ve evlilik öncesi görüşme süresinin en büyük katkısı (%10), çocuk sayısı 3 ve daha fazla olan çiftlerde gösterdiği görülmüştür. Bunu %6 oranı ile uygulamanın yapıldığı çiftin eğitim durumunun (eşlerden diğerinin eğitim durumu bu noktada bilinmemektedir)

orta okul ve altı olan grup, %4 ile yaşı 40 ve üzeri olan grup ile bir işte çalışmayan gruplar izlemiştir. Benzer şekilde evlilik doyumunu yordama işleminde evlilik süresinin ve evlilik öncesi görüşme süresinin, eğitim durumu lise olan ve herhangi bir nedenle psikolojik destek alan grupta %3, gelir durumu yüksek olan grupta, 29 yaş ve altı grupta, evde yaşayan kişi sayısı üç kişi olan grupta, evde yaşayan kişi sayısı dört kişi olan grupta %2, bir işte çalışan grupta, gelir durumu orta düzey olan grupta, eğitim düzeyi üniversite mezunu olan grupta, eşyle isteyerek evlenen grupta, çocuğu olmayan grupta, iki çocuğu olan grupta, herhangi bir nedenle psikolojik destek almayan grupta, evde yaşayan kişi sayısı beş ve üzeri sayıda kişi olan grupta %1 etki etiği belirlenmiştir. 30-39 Arası yaş grubu ile bir çocuğu olan grupta evlilik doyumunu yordama işleminde evlilik süresinin ve evlilik öncesi görüşme süresinin etkili olmadığı ve elde edilen varyans açıklama oranlarını etkilemedikleri görülmüştür. Bu sonuçların dışında gelir durumu düşük olan grupta, eşyle istemeyerek evlenen grupta ve evde yaşayan kişi sayısı iki olan yani çiftlerden başka evde yaşayanın olmadığı grupta ise ele alınan değişkenlerin evlilik doyumunu istatistiksel önem düzeyinde yordamadıkları görülmüştür.

SINIRLILIKLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın önemli sınırlılıklarından birini çiftlerden sadece birinin çalışmaya dahil edilmiş olması oluşturmaktadır. Çiftlerde her iki bireyde çalışmaya dahil edilmiş olsaydı elde edilen sonuçlar çapraz karşılaştırma yoluyla kontrol edilebilecekti. Bu belirtilen sınırlılık aynı zamanda yöntemsel olarak yeni bir çalışma model önerisi niteliğindedir. Çalışmada gözlenen diğer bir sınırlılık ise evlilik doyumunu yordamak için alınan değişken sayısının çok az olmasıdır. Çok daha fazla psikolojik olgunun çalışmaya dahil edilebilmesi değişkenler arası ilişkileri görme açısından daha fazla bilgi sağlayacaktır. Bu sınırlılık da aynı zamanda diğer bir çalışma önerisi niteliğindedir. Ancak bu noktada bu çalışmada yer verilmeyen ve evlilik doyumunu yordama için alınabilecek diğer olası değişkenlerin neler olduğunun belirlenmesi için ilgili literatürün gözden geçirilmesi gerekmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada izlenen yöntem ve elde edilen sonuçlar dikkate alındığında evlilik doyumunda evlilik süresinin ve evlilik öncesi görüşme süresinin farklı sosyo-demografik grupları farklı şekilde etkilediği açıkça anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle evlilik doyumunu farklı sosyo-demografik gruplarda farklı düzeyde etkilenmektedir. Bu doğrultuda diğer bir çalışma önerisi niteliğindeki değerlendirme de evlilik doyumunun incelendiği araştırmalarda farklı sosyo demografik grupların “özelliklerinin” dikkate alınması gerektiği hatta bu grupların ayrı ayrı incelenmesi gerektiğidir.

KAYNAKÇA

- Abe, S. ve Oshio, A. (2018). Does marital duration moderate (dis) similarity effects of personality on marital satisfaction?. *SAGE Open*, 8(2), 1-7.
- Akdağ, F. ve Çankaya, Z. (2015). Evli bireylerde psikolojik iyi oluşun yordanması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 646-662.

- Azeez, A. (2013). Employed women and marital satisfaction: A study among female nurse. *International Journal of Management and Social Sciences Research*, 2(11), 17-22.
- Bacanlı, H. (2001). Eş Tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7-16.
- Buluş, M. ve Bağcı, B. (2016). Evlilik doyumu: Aile yılmazlığı ve etkili iletişim becerilerinin rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 136-152.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Çelik, E. (2013). Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 249-261.
- Çelik, M. ve İnanç, B. (2009). Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247-269.
- Davila, J., Karney, B. R., Hall, T. W. ve Bradbury, T. N. (2003). Depressive symptoms and marital satisfaction: Within-subject associations and the moderating effects of gender and neuroticism. *Journal of Family Psychology*, 17(4), 557-570.
- DeLongis, A., Capreol, M., Holtzman, S., O'Brien, T. ve Campbell, J. (2004). Social support and social strain among husbands and wives: A multilevel analysis. *Journal of Family Psychology*, 18(3), 470-479.
- Dimitrovsky, L., Shiff, R. ve Zanany, I. (2002). Dimensions of depression and perfectionism in pregnant and nonpregnant women: Their levels and interrelationships and their relationship to marital satisfaction. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 136(6), 631-646.
- Doğan, T. ve Sapmaz, F. (2012). Oxford Mutluluk Ölçeği Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin üniversite öğrencilerinde incelenmesi. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 25(4), 297-304.
- Eggleston, E., Wong, E. L., Hardee, K., Irwanto., Poerwandari, K. ve Severy, L. J. (2001). Measuring Women's Psychological Well-Being in Indonesia. *Women and Health*, 32(4), 17-32.
- Eskin, M. (2012). Evlilik terapisi için başvuran çiftlerin evlilik doyumu ve evlilik terapisiyle hakkındaki görüşleriyle ilişkili etmenler. *Klinik Psikiyatri*, 15(4), 226-23.
- Framo, J. L. (1996). A personal retrospective of the family therapy field: Then and now. *Journal of Marital and Family Therapy*, 22(3), 289-316.
- Haylı, R. G., Durmuş, E. ve Kış, A. (2017). Evlilik doyumunun cinsiyet açısından incelenmesi: Bir meta-analiz çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 14(4), 3328-3342.
- Heyman, R. E., Sayers, S. L. ve Bellack, A. S. (1994). Global marital satisfaction versus marital adjustment: An empirical comparison of three measures. *Journal of Family Psychology*, 8(4), 432-446.

- Hills, P. ve Argyl, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire: A compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and Individual Differences*, 33(7), 1073-1082.
- Hünler, O. ve S., Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108.
- Jones, H. A., Zabriskie, R. B. ve Hill, B. (2006). The contribution of couple leisure involvement, leisure time, and leisure satisfaction to marital satisfaction. *Marriage and Family Review*, 40(1), 69-89.
- Jose, O. ve Alfons, V. (2007). Do demographics affect marital satisfaction?. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 33(1), 73-85.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D. ve Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007-1022.
- Kim, H. K. ve Mckenry, P. C. (2002). The relationship between marriage and psychological well-being: a longitudinal analysis. *Journal of Family Issues*, 23(8), 885-911.
- Manju. (2016). Marital adjustment and depression. *International Journal of Indian Psychology*, 3(4), 44-51.
- Özdel, L., Bostancı, M., Özdel, O. ve Oğuzhanoglu, N. (2002). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3(2), 155-161.
- Özmete, E. (2016). Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlaması. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 78, 361-391.
- Proulx, C. M., Helms, H. M. ve Buehler, C. (2007). Marital quality and personal well-being: a meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 576-593.
- Pruchno, R., Genderson, M. ve Cartwright, F. P. (2009). Depressive symptoms and marital satisfaction in the context of chronic disease: A longitudinal dyadic analysis. *Journal of Family Psychology*, 23(4), 573-584.
- Radloff, L. S. (1977). The CES-D scale a self-report depression scale for research in the general population. *Applied Psychological Measurement*, 1(3), 385-401.
- Rebello, K., Silva Jr., M. D. ve Brito, R. C. S. (2014). Fundamental factors in marital satisfaction: An assessment of Brazilian couples. *Psychology*, 5(7), 777-784.
- Ren, X. S. (1997). Marital status and quality of relationships: the impact on health perception. *Social Science and Medicine*, 44(2), 241-249.
- Shakeriana, A., Nazari, A. M., Masoomi, M., Ebrahimi, P. ve Danai, S. (2014). Inspecting the relationship between sexual satisfaction and marital problems of divorce-asking women in Sanandaj city family courts. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 114, 327-333.
- Stevens, D., Kiger, G. ve Riley, P. J. (2001). Working hard and hardly working: Domestic labor and marital satisfaction among dual-earner couples. *Journal of Marriage and the Family*, 63(2), 514-526.

- Tatar, A. ve Saltukoğlu, G. (2010). The Adaptation of CES-Depression Scale to Turkish by confirmatory factor analysis and item response theory and examination of psychometric characteristics. *Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 20(3), 213-227.
- Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7.
- Trudel, G. (2002). Sexual and marital life: results of a survey. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 28(3), 229-249.
- Twenge, J. M., Camp, W. K. ve Foster, C. A. (2003). Parenthood and marital satisfaction: a meta analytic review. *Journal of Marriage and Family*, 65 (2), 574-583.
- Van Laningham, J., Johnson, D. R. ve Amato, P. (2001). Marital happiness, marital duration, and the U-shaped curve: evidence from a five-wave panel study. *Social Forces*, 79(4), 1313-1341.
- Yıldız, M. A. ve Baytemir, K. (2016). Evli bireylerde evlilik doyumunu ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılığı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 67-80.
- Yıldız, M. A. ve Çevik, G. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumlarının ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 227-242.
- Zainah, A. Z., Nasir, R., Hashim, R. S. ve Yusof, N. M. (2012). Effects of demographic variables on marital satisfaction. *Asian Social Science*, 8(9), 46-49.
- Zhang, Z. ve Hayward, M. D. (2006). Gender, the marital life course, and cardiovascular disease in late midlife. *Journal of Marriage and Family*, 68(3), 639-657.